

	менеджерів Зниження кількості небезпек Розширення обсягу послуг клієнтам Використання можливостей Поглиблення знання ринку
--	--

Джерело: [2;3].

При визначенні показників та оцінки стратегії виникають різні проблеми. Серйозною проблемою є точність оцінок. Керівники мають можливість підправити дані і звіти так, щоб поліпшити результати роботи. Для того, щоб оцінка процесу стратегічного планування була об'єктивною, слід використовувати стандартизовані критерії.

Література:

1. Саєнко М. Г. Стратегічне управління підприємством: лекції. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/488/1/%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%20%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D0%BC.pdf> (дата звернення: 03.11.2022).

2. Основы менеджмента: учебное пособие / М. В. Цыпленкова, И. В. Моисеенко, Н. В. Гуремина, Ю. А. Бондарь. М.: Издательский дом «Академия Естествознания», 2013. 130 с.

3. Рурка Г. І. Впровадження та використання збалансованої системи показників на українських підприємствах. Міжнародна економічна політика. 2012. Спец. вип. Ч. 2. - С. 333–338. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/14715525.pdf> (дата звернення: 03.11.2022).

УДК 336.1

Суздальсва О.С.,

кандидат наук з державного управління,

доцент, доцент кафедри менеджменту та фінансів

ОСОБИСТІ ФІНАНСИ КРІЗЬ ПРИЗМУ СИНЕРГЕТИКИ

Розгляд теорії особистих фінансів в контексті парадигм синергетики дозволило встановити наступне. Сутність особистих фінансів в парадигмах синергетики на даному етапі осмислення власне концепції розкривається тільки із застосуванням міждисциплінарного підходу, розвиток якого вимагає спільних зусиль представників різних наукових дисциплін. Дотримуючись логіки Г. Хакена [9] і проектуючи застосування його аргументації до обґрунтування терміну синергетики на соціономічні процеси, зазначимо, що теорія особистих фінансів логічно відповідає законам першої парадигми синергетики – парадигмі дисипативних структур. Кожна існуюча і нова підсистема за участю тримачів (власників) особистих фінансів формує передумови для виникнення нових властивостей у складній (в нашому випадку фінансовій) системі, якими кожна із підсистем не володіє (на кшталт громадським продуктивним силам праці К.

Маркса). Також, дотримуючись логіки І. Прігожина [7] і проектуючи встановлені ним закони на соціономіку особистих фінансів відзначимо, що виникнення просторово неоднорідних структур, які утворюються в соціально-економічних системах, зумовлюють фінансову нестабільність, неоднорідність суспільства за рівнями особистих доходів, нестабільність стану рівноваги на ринку за участю фізичних осіб. При цьому, створення постійно нових і нестійких зв'язків для фінансово-економічних операцій (розсіювання енергії) виступає в абсолютно новій якості, що зумовлює кількість і типи нових структур, процесів, схем, алгоритмів, механізмів, систем, форм правового регулювання тощо. Таке різноманіття в рамках моделювання лінійних систем неможливо, як неможливо і довгострокове планування особистих фінансів.

Зауважимо, що перебуваючи на початку четвертої індустріальної революції, інноваційних проривів в індустріальних, соціальних і політичних технологіях не спостерігається. Відповідно в короткостроковій перспективі не акумулюється додатковий продукт у формі фінансового притоку. Здійснюється тільки модернізація, трансформація і модифікація вже відомих або приховуваних (з різного роду суб'єктивних причин власників великих капіталів) відкриттів на основі екстенсивних та інтенсивних методів і способів використання ресурсів (праця, земля, капітал), фінансів, кадрів, організації та інформації. Саме це і «гальмує» генерацію і поширення продуктів четвертої індустріальної революції. В її основі, як і в попередніх трьох випадках, стали відкриття природничих наук. Екстремуми їх стрімкого розвитку також мають свою динаміку підвищення когнітивних меж. Фінансова економіка перебуває в біфуркаційному початку чергового етапу свого існування в якості інструменту максимально ефективного розподілу ресурсів. Наразі вона домінує в соціономіці на тлі зростаючого сукупного попиту і пропозиції ринків, «швидких», рефлексивних і нестабільних господарських операцій і процесів. Саме вона дає біфуркаційні основи проєкції подальшого розвитку соціономіки до старту інновацій в індустрії XXI століття. Разом з тим, сама індустрія повинна еволюціонувати і «дозріти» до впровадження інновацій - результатів 4 індустріальної революції.

Розвиток цифрової економіки визначає модернізацію фінансових відносин в межах кожної країни та світу. Визначальними характеристиками нових відносин є «розмитість» кордонів, децентралізованість, швидкість, точність, надійність і заснованість на довірі. В умовах зменшення доданої вартості за рахунок експлуатації відомих ресурсів, соціально-економічний розвиток суспільства стає непосильною ношею для урядів та великого бізнесу. Існуюча донедавна квазіцивілізація цифрового світу та його нерозвинута інфраструктура наразі стали чи не єдиним варіантом наступного етапу цивілізаційного розвитку в умовах четвертої індустріальної революції. Поточний етап інституціонального розвитку суспільства вбачається за допомогою цифрових платформ і технологій в приватній та публічній сферах на основі Blockchain, удосконалення інструментів фінансового ринку, цифрових послуг тощо. Поряд із цим, цифровій економіці притаманні на фоні відомих, специфічні та кібер- ризики. Усі вони у більшому ступені зорієнтовані на кожну окрему людину. Адже для кожної фізичної особи, яка має унікальний набір активних і пасивних фінансових операцій по доходах та видатках, специфіку індивідуального світосприйняття, особистий фаховий досвід, набір ризиків є неповторним. Із розбудовою цифрової економіки та особистою ідентифікацією кожного учасника обмінних операцій на засадах розвитку

четвертої індустріальної революції значення особистих фінансів як економічного інституту зростає.

Сучасне суспільство знаходиться на порозі нового етапу розвитку фінансової економіки і характеризується наступними якостями:

- розвинутий і глибокий поділ праці (на професійно-кваліфікаційній основі, пов'язаній з освітою та досвідом роботи);
- рольовий характер взаємодії (фінансові очікування і поведінка людей визначаються соціально-економічними функціями індивідів);
- формальна система регулювання відносин і сила фінансового права: законів, договорів тощо;
- складна система соціального управління (виділення інститутів управління, спеціальних органів управління);
- існування значної (критичної) маси соціальних інститутів.

Сучасним фінансовим операціям суб'єктів особистих фінансів притаманні наступні характерні риси:

1. Глобалізація.
2. Розвиток техніки та цифрової освіти.
3. Поділ праці йде по шляху вузької спеціалізації, практично зовсім зник статевої критерій поділу праці.
4. Головний критерій для відбору фахівців - професійні якості, рівень освіти, володіння сучасними технологіями і здатність до навчання.
5. Тривалість життя людини різко зросла завдяки підвищенню рівня життя, автоматизації праці, побутової сфери, розвитку медицини.
6. У даний час спостерігається глобальний процес старіння населення. Це пов'язано з двома причинами:
 - по-перше, при високому рівні життя знижується народжуваність;
 - по-друге, тривалість життя людей зростає, сучасна людина довше вчиться, набагато довше веде активний спосіб життя, зберігає здатність працювати.
7. У більшості країн світу фінансова політика будується на принципах демократії, яка спрямована на більш повну мобілізацію фінансів для задоволення суспільних потреб.
8. Урбанізація набула популярності та досягла небачених розмірів.
9. Головною цінністю сучасного світу проголошена людина, її права і свободи. Проте ініціювання різного роду локальних або масштабних конфліктів допоки призводить до збагачення окремої когорти фізичних осіб.
10. Найвищий рівень технічного розвитку. Характерні риси:
 - швидка зміна техніки і технології завдяки систематичному застосуванню у виробництві наукових знань;
 - результатом злиття науки і виробництва стала і науково-технічна революція, яка істотно змінила взаємини людини і природи, місце людини в системі виробництва;
 - прискорене відновлення штучно створеного людиною предметного середовища функціонування фінансових інструментів. Це супроводжується зростаючою динамікою соціальних зв'язків, їх відносно швидкою трансформацією.
11. Провідна роль інформації.
12. Індивід у техногенній цивілізації здатний сприймати себе як складну і унікальну особистість саме внаслідок виникнення абстрактних опосередкованих структур.

13. Соціальні зв'язки стають анонімними, а цифрові – відкритими.

14. У техногенній цивілізації час сприймається як незворотній потік. У людини виникає викривлене уявлення про власне життя через втрачені можливості (доходи) за одиницю часу. Індивідуальне життя планується в термінах кар'єри та коефіцієнтах ефективності функціонування фізичних осіб. Життєвий цикл особистості починає втілюватися в послідовній зміні етапів.

Узагальнюючи викладене, дотримуємося тієї точки зору, що зародження і розвиток кожної із заявлених парадигм синергетики мали прояв у системі гуманітарних наук і дисциплін. Звернемо увагу на те, що в першій парадигмі мова йде про самоорганізацію фізичних осіб щодо максимізації особистих фінансів в звичайному фізичному просторі. У гуманітарних науках підхід, який застосовується до змін у фізичному просторі, пов'язаний з констатацією, порівняльним і факторним аналізами історичних подій.

Література:

1. Financial Education: Crossing The Chasm Between FinTech And EdTech. URL: <https://medium.com/@ViviFriedgut/financial-education-crossing-the-chasm-between-fintech-and-edtech-d86823771571>.

2. Helping Canadian fintech reach its full potential. URL: <http://policyoptions.irpp.org/magazines/august-2018/helping-canadian-fintech-reach-its-full-potential/>.

3. Public-private analytic exchange program 2017. Risks and Vulnerabilities of Virtual Currency Cryptocurrency as a Payment Method. URL: https://www.dni.gov/files/PE/Documents/9---2017-AEP_Risks-and-Vulnerabilities-of-Virtual-Currency.pdf.

4. Кузнецов С. П. Лекция 3. Система Лоренца; Лекция 4. Динамика системы Лоренца. Динамический хаос (курс лекций). М.: Физматлит, 2001. 292 с.

5. Курдюмов С. П. Режимы с обострением. Эволюция идеи. / Сборник статей под ред. Г. Г. Малинецкого / 2-е изд. исправ. и доп. М.: Физматлит, 2006. 312 с.

6. Малинецкий Г.Г. Развитие и рубежи и синергетики, в Сб.: Грани познания: наука, философия, культура в XXI веке в 2-х книгах, Книга 2 / Отв. ред. Н.К. Удумян, М., Наука, 2007. С.133-134.

7. Пригожин И.Р., Стенгерс И. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой; пер. с англ. Ю. А. Данилова ; общ. ред. и послесл. В.И. Арпшнова и др. [Изд. 6-е]. М. : URSS : Изд-во ЛКИ, 2008. 294 с.

8. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні. Результати дослідження. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору». К. 2019. 49 с. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/06/Financial-Literacy-Survey-Report_June2019_ua.pdf.

9. Хакен Г. Информация и самоорганизация: Макроэкономический подход к сложным системам. Пер. с англ. Ю. А. Данилова, А. В. Беркова, В. А. Белавина. Предисл. Ю. Л. Климонтовича. Изд. 3-е, испр. и знач. доп. М.: УРСС: Ленанд, 2014. 320 с.